

населення, наголошуючи на важливості екологічно свідомої поведінки та дбайливого ставлення до природи.

4. Розвинена інфраструктура. Розвинена і покращена інфраструктура, включаючи дороги, готелі, туристичні маршрути та інші зручності, є ключовим чинником для залучення туристів та забезпечення комфортного перебування.

5. Сталість та збереження туристичного потенціалу. При розвитку екологічного туризму важливо дотримуватися принципів сталого розвитку, забезпечуючи збереження природних резерватів та екосистем для майбутніх поколінь.

Загалом, екологічний туризм в Україні має значний потенціал для розвитку, проте це вимагає спільних зусиль уряду, місцевих громад, бізнесу та громадських організацій. Реалізація рекомендацій, визначених у цьому дослідженні, може сприяти створенню сталого та вигідного екологічного туристичного напрямку в Україні, забезпечуючи економічний розвиток та збереження природних ресурсів країни.

Список літератури

1. Екологічний туризм та національні природні парки України. Українська асоціація активного та екологічного туризму. 2015. URL: [Екологічний-туризм-та-національні-природні-парки-України.-Каталог.pdf](#) (дата звернення: 29.09.2023).

2. Екотуризм/TerraIncognita.

URL: <http://terraincognita.info/ukr/dest/ecotourism>

/42 (дата звернення: 29.09.2023).

3. Зінчук Т. О., Усюк Т. В. Зелений туризм в умовах сталого розвитку та викликів світової економічної кризи. *Проблеми економіки*. 2020. № 3 (45). С. 11-17.

4. Tourism for Development. Vol. II: Good Practices Tourism for Development. Good Practices. URL: <http://publications.unwto.org/publication/tourism-development-volum> (дата звернення 30.09.2023).

УДК 61:378

Д. Коваленко¹, С. Захарін²

kdi75@ukr.net, ndier@mail.ua

¹Київський національний університет технологій та дизайну, Київ

²Київський національний університет культури і мистецтв, Київ

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Законодавчо-нормативне забезпечення діяльності закладів вищої та фахової передвищої освіти в умовах воєнного стану, як і освітньої сфери в цілому, здійснюється з урахуванням положень Закону України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII (зі змінами та доповненнями), Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 № 64/202273 та іншими нормативно-правовими актами України [1].

Відповідно до наказу МОН «Про деякі питання організації роботи закладів фахової передвищої, вищої освіти на час воєнного стану» від 07.03.2022 № 235 створювалося інституційне підґрунтя щодо вжиття заходів для забезпечення захисту учасників освітнього процесу, працівників і майна закладів освіти; здійснення в разі потреби евакуації учасників освітнього процесу; забезпечення особливих умов навчання (встановлення індивідуального графіка навчання, надання академічної відпустки тощо) для тих здобувачів освіти, які перебувають у лавах ЗСУ або в підрозділах територіальної оборони, займаються волонтерською діяльністю [2].

За інформацією МОН, станом на 1 серпня 2022 р. було повністю зруйновано 7 закладів вищої освіти та 9 закладів фахової передвищої освіти, пошкоджено 49 закладів вищої й післядипломної педагогічної освіти, а також 71 заклад фахової передвищої освіти. Загалом у регіональному розрізі найбільших руйнувань і пошкоджень зазнали заклади вищої та фахової передвищої освіти Донецької, Луганської, Харківської, Чернігівської, Миколаївської, Запорізької областей.

Задля створення безпечного освітнього середовища для учасників освітнього процесу з Донецької, Луганської, Херсонської, окремих громад Запорізької й Харківської областей станом на 1 серпня 2022 р. було переміщено (з урахуванням першої хвили переміщення у 2014 р.) 29 закладів вищої освіти державної, комунальної й приватної форм власності та їх 64 відокремлених структурних підрозділи [3].

Крім цього, формувалися правові умови для евакуації й переміщення закладів вищої освіти. З цих питань було видано понад 110 наказів МОН.

Важливим та своєчасним в умовах теперішніх викликів і прискорення євроінтеграційних дій та намірів країни стало прийняття КМУ розпорядження «Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на

2022–2032 роки» від 23.02.2022 № 286-р. Цілі та завдання Стратегії є детальною «дорожньою картою» для відбудови та продовження реформування системи вищої освіти в повоєнний період. Виконання завдань, визначених Стратегією, дасть можливість зменшити деструктивні наслідки, спричинені повномасштабним вторгненням російської федерації на територію незалежної України.

На основі проведеного МОН аналізу динаміки розвитку вищої освіти в Україні, з урахуванням думки експертів робочих підгруп із розроблення Стратегії та зважаючи на глобальні тенденції розвитку вищої освіти, визначено сильні й слабкі сторони національної системи вищої освіти, можливості подальшого розвитку та загрози зовнішнього середовища. На основі здійсненого SWOT-аналізу розроблено сценарії розвитку вищої освіти в Україні (песимістичний, реалістичний і оптимістичний) [1].

Документ передбачає реалізацію п'яти стратегічних цілей, а саме [1; 4]:

1. Ефективність управління в системі вищої освіти.

Передбачено виконання таких завдань:

- збільшення бюджетного фінансування та вдосконалення формули розподілу за результатами діяльності;

- розширення бюджетного кредитування здобуття вищої освіти та освіти дорослих.

2. Довіра громадян, держави та бізнесу до освітньої, наукової, інноваційної діяльності закладів вищої освіти.

Для досягнення цілі передбачено:

- розширення сфери застосування зовнішнього незалежного оцінювання, адресного розміщення та проведення конкурсу;

- сприяння проведенню закладами вищої освіти досліджень і консалтингу для бізнесу.

3. Забезпечення якісної освітньо-наукової діяльності, конкурентоспроможної вищої освіти, яка є доступною для різних груп населення.

Для досягнення стратегічної цілі та відповідних операційних цілей передбачено виконання таких завдань:

- підтримка національної й міжнародної академічної мобільності студентів, а також направлення на навчання до іноземних університетів;

- надання особливої підтримки мешканцям тимчасово окупованих територій, незахищеним і вразливим групам населення;

- створення особливих умов для вступників із видатними досягненнями.

4. Інтернаціоналізація вищої освіти України.

Передбачено забезпечити:

- гармонізацію структури вищої освіти відповідно до зобов'язань країн-членів Європейського простору вищої освіти;

- трансформацію освіти в секторі безпеки та оборони відповідно до доктринальних підходів і принципів НАТО.

5. Привабливість закладів вищої освіти для навчання та академічної кар'єри.

Для досягнення цілі передбачено виконання таких завдань:

- дотримання підходів до студентоцентрованого навчання в організації освітнього процесу;

- розширення перехресного вступу, спільних, міждисциплінарних і подвійних програм, дуальної та інших форм здобуття освіти;

- розвиток загальних компетентностей, правової культури, рухової активності, спорту та студентських змагань.

Основними завданнями розвитку вищої освіти в повоєнний період є [1; 2; 4; 5]:

1. Розроблення програми повоєнного відновлення пошкодженої та зруйнованої інфраструктури, приміщень, матеріально-технічної бази ЗВО. Повернення переміщених ЗВО, доукомплектація розграбованих закладів у період війни та тимчасової окупації. Формування, після повернення переміщених ЗВО на постійні місця дислокації, освітніх хабів, корпоративних університетів шляхом їх інтеграції з іншими науковими установами, закладами освіти, науково-виробничими підприємствами/корпораціями. Використання для цього механізмів державно-приватного партнерства та фінансово-матеріальної підтримки зарубіжних/міжнародних стейкхолдерів.

2. Відновлення кадрового потенціалу ЗВО, контингенту абітурієнтів/студентів. Розроблення державної програми з підтримки, зокрема за кошти від репатріації, постраждалих у воєнний період ЗВО, їх педагогічних колективів і студентів, створення механізмів забезпечення компенсації (за визначений період) зафіксованих збитків від руйнувань, пошкоджень та розкрадання корпусів, гуртожитків, квартир, інших об'єктів нерухомості й майна.

3. Створення в Україні сучасних (еталонних) ЗВО та закладів післядипломної освіти (Президентський університет, Коледж Європи тощо) й мережі спільних із країнами-членами ЄС університетів. Це дасть змогу, крім іншого, підняти в короткі терміни престижність і якість вітчизняної вищої школи, конкурентоспроможність на українському та європейському ринках праці випускників університетів і коледжів, рівень оплати праці їх науково-педагогічних та педагогічних працівників.

4. Розширення бази для проведення навчальної практики шляхом розвитку державно-приватного партнерства у період повоєнного відновлення економіки та інфраструктури України.

5. Адаптація системи вищої освіти України до європейських аналогів у контексті реалізації її статусу кандидата на членство в ЄС за напрямками: гармонізація законодавчо-нормативного, інституціонального й методологічного забезпечення цих освітніх сфер.

Створюється інституційне підґрунтя щодо вжиття заходів для забезпечення захисту учасників освітнього процесу, працівників і майна закладів освіти; проведення в разі потреби евакуації учасників освітнього процесу; забезпечення особливих умов навчання (встановлення індивідуального графіка навчання, надання академічної відпустки тощо) для тих здобувачів освіти, які перебувають у лавах ЗСУ або в підрозділах територіальної оборони, займаються волонтерською діяльністю [6].

Список літератури

1. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
2. Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» :Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.
3. Освіта України в умовах воєнного стану. Інформаційно аналітичний збірник. Київ 2022. с.358. URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analitic.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf>.
4. Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2021 році : постанова Кабінету Міністрів України від 30.06.2021 № 708. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/708-2021-%D0%BF#Text>.
5. Про початок навчального року під час дії правового режиму воєнного стану в Україні : постанова Кабінету Міністрів України від 24.06.2022 № 711. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-pochatok-navchalnogo-roku-pidchas-diyi-pravovogo-rezhimu-voyennogo-stanu-v-ukrayini-i240622-711>.
6. Наказ МОН «Про деякі питання організації роботи закладів фахової передвищої, вищої освіти на час воєнного стану» від 07.03.2022 № 235.

УДК 338.46

О. Борисова, В. Алексєнко

mariaborysova@gmail.com, vralkseenko1512@gmail.com

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ПОСЛУГ В ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ

Серед основних тенденцій сучасного розвитку індустрії гостинності можна із впевненістю зазначити процеси поглиблення спеціалізації та диверсифікації готельно-ресторанних послуг. Готельний ринок у регіонах світу розвивався неоднорідно. В одних регіонах (Європа) він більш традиційний і має свої правила, що склалися доволі давно. Інших регіонів (Південно-Східна Азія) готельний бум торкнувся лише наприкінці ХХ століття, що породжує досить великі відмінності у зовнішньому і внутрішньому управлінні системами гостинності [1, С. 91].

Проте пандемія кинула виклик традиційним формам бізнесу і стала каталізатором змін у секторі гостинності. QR-коди почали активно використовувати для представлення меню в ресторанах, гібридні зустрічі стали новим форматом конференцій, а безконтактна гостинність набрала значної популярності [2]. Перш за все, криза продемонструвала, що галузь може і повинна швидко запроваджувати інновації та адаптуватися до потреб часу за допомогою диверсифікації послуг.

Хоча більшість змін, яких зазнали готелі та ресторани під час пандемії були здебільшого вимушені, повернення до нормального стану після пандемії не означає зникнення всіх вищезазначених трендів. Готелі та ресторани повинні скористатися можливістю перезавантаження, наприклад, звернутись до посиленої віртуалізації, щоб покращити обслуговування гостей. У той же час готелям також слід розглянути питання про диверсифікацію своїх послуг не тільки для збільшення доходів, але й для зменшення ризиків.

Після загальних звільнень і тривалих відпусток на тлі пандемії близько третини колишніх працівників сфери гостинності повідомили, що вони не мають наміру повертатися в галузь, що посилює постійну нестачу робочої сили в сфері. Технологічні готелі та бренди все частіше впроваджують 3D тури, щоб привернути увагу потенційних гостей, демонструючи свої унікальні переваги.

За даними Pew Internet and Life Study, сайт із 360-градусним віртуальним туром може отримати на 40% більше переглядів, ніж сайти конкурентів, які не мають таких функцій[3]. Віртуальні інструменти можуть допомогти створити гарне перше враження, утримати клієнтів довше та зменшити невпевненість покупців. Ці переваги заохочують прямі бронювання, що може виявитися надійною інвестицією для залучення клієнтів через власні канали та підтримки лояльності клієнтів у довгостроковій перспективі.